

**DOSSIER PER
PENSAR
SOBRE LA
GUERRA
I LA PAU**

Com a contribució activa al rebuig a la guerra, a totes les guerres, a totes les solucions de conflictes de forma violenta, des del GrupIREF hem preparat un quadern de treball que es pot aplicar a distints nivells educatius.

Sovint, els infants i joves tenen informacions fragmentades sobre conflictes bèl·lics que pesquen d'aquí i d'allà, de la televisió, dels titulars dels diaris, de fonts que són abassegadores però alhora solen ser parcials i sobretot no sempre ordenades i de vegades contradictòries.

Aquest dossier pretén ajudar-los a trobar significació, a clarificar les pròpies idees, a ser crítics davant de les simplificacions i els prejudicis que hi ha en joc. Intentem humilment d'ajudar els infants i joves a afinar el seu sentit crític i especialment el seu esperit creatiu.

Oferim un material per treballar a l'aula, sempre partint d'un diàleg filosòfic que ajudi a aprofundir en les argumentacions, en les raons, en les causes, en les conseqüències, que valori les distintes postures i que ajudi a reflexionar sobre les guerres actuals i sobre les guerres de sempre. Sobre les guerres "legals" i sobre la profunda immoralitat de tota guerra.

La divisió en cicles no és exclouent. Deixem a criteri dels ensenyants l'adaptació i ús de tot el material, sigui quin sigui el cicle que va assignat. A mesura que els nens i nenes són més grans es poden sumar les activitats proposades pel cicle inferior.

Cicle	Punt de partida	Temàtica
Inicial	Pintura	Els conflictes i les alternatives
Mitjà	Pintura	Empatia – Les víctimes
Superior	Cançó: <i>Imagine</i>	La utopia
ESO	Films antibèl·lics <i>El Gran dictador</i>	La guerra Discurs de <i>El Gran dictador</i>

PROPOSTA PER CICLE INICIAL:

Henri Rousseau, Guerra, 1914, Museu d'Orsay

Pablo Ruiz Picasso. La guerra, 1937, Temple de la Paix, Vallauris, França

Ismael Gonzalez de la Serna. La guerra, 1949

- Per cada quadre:

Algunes preguntes de les quals podem partir:	Habilitats de pensament
1. Què veus en aquest quadre? (Fer un exercici d'observació lent, descriure colors, formes, figures, disposició de les formes, atmosfera...)	Observar, descriure
2. ¿Què més hi podria haver encara que no ho veiem? (Ols, sons, temperatura, estats d'ànim, vida dels personatges, llocs, època...)	Inferir, relacionar, imaginar
3. ¿Amb quins temes es podria relacionar el quadre? (un conflicte, una desgràcia, una catàstrofe, una guerra, dolor, etc.)	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
4. ¿Hi ha alguna cosa que et sorprengui en aquest quadre?	Qüestionar, problematitzar
5. ¿Què ens diu aquest quadre sobre la guerra (o sobre les persones, les famílies, etc.)?	Inferir, tematitzar, relacionar
6. ¿Quin títol li posaries al quadre?	Sintetitzar

- Es pot preparar un pla de discussió per a cada quadre i activitats que lliguin amb la temàtica i amb la forma. Per exemple, a partir del quadre de Picasso es pot proposar un exercici d'ombres xineses que exemplifiqui gestos i actituds que en lloc de ser violents com en el quadre siguin símbol d'harmonia i concòrdia.

- Per tots els quadres:

- Què tenen en comú els distints quadres?
- Què ens diu de diferent cadascun d'ells?
- Com dibuixaries tu el teu quadre de NO A LA GUERRA?

- Dibuixar un quadre o fer un collage (individualment o per grups) que expressi alguna de les conseqüències de la guerra.

ELS CONFLICTES

- Què és un conflicte?

Demanem a cada nen o nena que respongui aquestes qüestions:

1. Has tingut mai un conflicte? Amb qui?
2. Amb motiu de què?
3. Com ha acabat?
4. Hi ha hagut la mediació d'algú o l'heu resolt sols?

Una vegada trobat un exemple procurarem classificar-los: familiars, entre amics, generacionals, etc. I també classificarem les distintes formes de resoldre'ls.

NOTA PEL PROFESSORAT

Alternatives als conflictes

No sempre és fàcil resoldre conflictes, però cal intentar-ho. A continuació descriurem algunes formes per a resoldre conflictes i buscarem en els exemples que hem posat abans si alguna d'aquestes alternatives ens hagués pogut ser útil.

a. La retirada. En dos sentits: Primer, quan es retira qui hagi iniciat l'agressió. Un segon sentit: quan el qui és perseguit fuig.

b. La immobilització. Quan cap dels dos blocs no cedeix i, per tant, es manté una situació de bloqueig mutu, que comporten tensió i poden acabar trencant-se les relacions.

c. La imposició. Quan la voluntat d'imposar-se és efectiva i, per tant, esclata el conflicte: guerres, rebel·lions, manifestacions, vagues, i tots els grups implicats es volen imposar. En aquest cas hi ha guanyadors i vençuts, però els resultats mai són purs.

d. L'agressió. L'exemple extrem seria l'ús de la força armada per part d'un govern quan hi ha un conflicte de dret internacional. Aquesta és una actitud malauradament molt usada, que però només comporta mals majors.

e. El consens. S'aconsegueix gràcies a algun d'aquests processos:

1) La negociació: tractar per via dialogant o diplomàtica la solució del conflicte ja sigui amb discussió directa o creant una entitat que faci de jutge entre els litigants

2) La mediació és la forma més suau, quan les dues parts estan d'acord a escoltar la resolució d'un tercer. Malgrat que la mediació sembla una fórmula que s'ha anat imposant en el camp laboral o de les relacions internacionals, no sempre és suficient. De vegades cal acudir a l'arbitratge per a fer complir les decisions.

3) L'arbitratge: regulació de diferències entre parts mitjançant la mediació d'un tercer -sigui persona o entitat- que anomenem àrbitre. És una forma institucional de solució de conflictes.

4) L'arranjament o el pacte. És l'alternativa més favorable i positiva. Hi ha diverses formes de posar-se d'acord:

5) Acomodació

Quan es dissimula l'hostilitat. Adquireix formes diferents: desplaçament, compromís, tolerància, etc.

6) Conversió

-Quan grups diferents i, per tant, amb possibilitats de conflictes van llimant les diferències fins a desaparèixer.

PROPOSTA PER CICLE MITJÀ

Pieter Bruegel el vell. El triomf de la mort, 1562, Museo del Prado

Arnold Böcklin, La guerra, 1896 Kunstsammlerger. Dresde, Alemanya

Jackson Pollock, 1947. La guerra, Museu D'art Modern, New York

Per cada quadre

Algunes preguntes de les quals podem partir	Habilitats de pensament
1. Què veus en aquest quadre? (Fer un exercici d'observació lent)	Observar, descriure
2. ¿Què representa? Què et suggereix el que veus? (Es pot estirar intentant simbolitzar: destrucció, tristesa, desolació, mort, etc..)	Inferir, relacionar, imaginar
3. ¿Què més hi podria haver encara que no ho veiem? (Olors, sons, temperatura, estats d'ànim, vida dels personatges, llocs, època...)	Imaginar, formular hipòtesis
4. ¿Amb quins temes es podria relacionar el quadre? (un tema social, una catàstrofe, una desgràcia, una guerra, etc.)	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. ¿Hi ha alguna cosa que et sorprengui en aquest quadre?	Qüestionar, problematitzar
6. Què ens diu aquest quadre sobre la guerra?	Inferir, tematitzar, relacionar
7. T'agradaria ser dins el quadre? Per què?	Empatia, imaginació
8. Has vist algun altre quadre que també tracti aquest tema? On? Quan?	Relació, memòria
9. L'autor li ha posat..... com a títol. Creus que és adequat o tu li posaries un altre títol? Quin?	Valoració, comparació i síntesi
10. Com seria un quadre oposat a aquest? Pintem-lo	Contraexemplificar, imaginar

LA VIOLÈNCIA

Tipus de violència

Johan Galtung estableix la següent classificació de violència:

- violència física i/o psicològica.
- violència deliberada o no deliberada.
- violència manifesta o latent.
- violència personal o directa
- violència estructural o indirecta: quan no hi ha cap persona que faci mal directament a una altra, però sí que existeixen oportunitats de vida desiguals.

- Preguntes:
 - Coneixes algú que hagi patit algun tipus de violència?
 - Pots posar exemples de distints tipus de violència?
 - Una guerra quina mena de violència propicia?

Pla de discussió. La violència

Enumerar algunes situacions de violència que més ens impressionen.

- Buscar de les arrels o causes d' aquestes situacions.
- Quins són els principals efectes?
- Analitzar i jutjar la violència que es dona al nostre ambient.
- Quina és l'opinió i la reacció de la gent enfront la violència?
- Hi ha entre nosaltres actituds de violència?
- Quines són les nostres actituds enfront la violència?
- Quines solucions s'aporten des de posicions pacifistes i no violentes?
- Quines solucions hi veus tu?

Pla de discussió. Què és una víctima?

Les guerres, com les baralles, els maltractaments i altres formes de violència produeixen víctimes.

- Les víctimes són els guanyadors d'un enfrontament?
- Tu has estat víctima d'alguna agressió alguna vegada? Com t'has sentit?
- Tu has fet alguna víctima agredint-la verbal o físicament?
- Pot ser que hi hagi víctimes sense agressió?
- Quines són els trets d'una víctima?
- Ser víctima suposa abús per part d'algú o d'una institució?
- Les víctimes són persones o poden ser grups de persones?
- Hi ha guerres sense víctimes?
- Quin és l'antònim de víctima?

PROPOSTA PER CICLE SUPERIOR

Llegir, i millor encara, escoltar amb atenció la cançó de John Lenon:

"Imagine"

**Imagina't que no hi ha propietat,
no sé si podràs.
Que no hi ha enveja, ni tampoc
fam,
sinó homes vivint en germanor.
Imagina't que tothom,
ho comparteix tot arreu del món.
Diràs que sóc un somniador,
però no sóc l'únic;**

**i espero que algun dia t'uniràs a
nosaltres,
i aleshores, només hi haurà un
sol món.
Imagina't que no hi ha cel,
és fàcil si ho intentes,
Sense infern sota nostra
damunt nosaltres només el cel
blau.
Imagina't tota la gent
vivint la seva vida en pau....**

Activitats

- Buscar imatges que il·lustrin aquesta cançó. Si no en trobem les podem dibuixar i fer entre tots un mural. Ho podem fer de forma general després de pensar i parlar sobre la lletra o bé vers per vers. Una forma mixta seria tenir en compte la puntuació del text i adjudicar una imatge a cadascuna de les idees)

LA PAU COM A UTOPIA LES UTOPIES

Thomas Moro l' any 1516 va publicar una novel·la fantàstica que es deia Utopia, que descriu un país imaginari inventat per l'autor on tothom viu feliç, on no hi ha conflictes. "Ou" del grec vol dir negació i "topia" ve de "topos": lloc. Per tant, *utopia* vol dir lloc que no existeix, lloc inexistent. I per extensió significa somni bonic, desitjable. Utòpic és sinònim de quimèric, irrealitzable, de bogeria, però també d'esperança, de revolució, de progrés.

Així es bateja com a utòpic un gènere literari que ja havia estat conreat abans, que però, no tenia nom. Utopia a més de descriure un gènere literari, descriu també un estat d'ànim, és a dir, una actitud que comporta la negació de certes coses dins l'ordre existent en nom d'un altre sistema de valors.

La utopia es construeix a partir de la facultat d'imaginar, de modificar la realitat mitjançant hipòtesis, de crear un ordre diferent de la realitat. És utòpic qui creu que les coses es poden canviar, per a millorar, qui té un concepte del que no funciona prou bé. És utòpic aquell que té sentit pràctic per adonar-se del que no va bé, però té sentit especulatiu per a pensar noves propostes. Es en definitiva algú que té molt aguditzada la capacitat crítica i la creativa.

Té un punt de revolucionari i un punt de somiatruites. Es rebel·la contra la insatisfacció que li produeixen les coses tal com són, i això vol dir gran capacitat d'observació de la societat. Però davant la dificultat d'intervenir i canviar-ho tot, modela una situació ideal a la seva ment, com per donar-se ànim i compensar la impotència.

- . Podríem pensar en com seria un món sense guerres?
- . Creus que la pau és només una utopia?

PROPOSTA PER LA ESO

Per la ESO fem una doble proposta: d'una banda hem triat uns quants textos per a comentar i de l'altra fet un suggeriment de pel·lícules de tema antibel·líc per a treballar col·lectivament, tot oferint llistats de qüestions per a orientar el diàleg posterior.

TEXTOS PER COMENTAR

a) "Sempre que hi ha interessos oposats pot sorgir el conflicte, si la reivindicació dels seus interessos proposada per uns no es contemplada o acceptada per altres, o no ho és de la mateixa manera o en la mateixa mesura. Per això, en una societat que es mou en darrera instància per l'exercici dels interessos particulars, són freqüents els conflictes en la família, en la religió, en l'economia, en la política, i entre cadascuna d'aquestes i de les altres. Està clar que no tots els conflictes són socials. Sovint parlem de conflictes entre individus o entre grups petits que s'oposen entre sí, i en aquests casos no es tracta propiament de conflictes socials, encara que quasi sempre s'acostumen a donar al principi certs condicionaments socials que fàcilment podrien reduir un conflicte particular a un conflicte" social. L.G. Betes i L. Sarries Estructura cambio social

Respon a les següents preguntes:

- Defineix què és el conflicte
- Posa un exemple dels conflictes que aquí s'enumeren: família, religió, economia, política, etc..
- Distinció entre conflicte i conflicte social
- Explica algun cas en què un conflicte particular pugui esdevenir conflicte social.
- Describe breument quins alguns models de resolució de conflictes.

b) El conflicte, una cosa natural.

Si entre dues persones no hi ha un mínim de confiança difícilment podran entrar en conflicte; per això, un conflicte mai apareix en un grup que encara no ha superat l'etapa de descobrir, ni hagi avançat en l'etapa de CONFIAR... A partir d'aquesta etapa i en les successives de COOPERAR I ESTRUCTURAR, les forces internes que operen dintre de tot grup poden arribar a originar un conflicte.

No hem de prendre un conflicte com indicador de que el grup és submergit en una greu crisi, ja que molts conflictes poden ser un trampolí per arribar a solucions que difícilment s'haguessin trobat per un altre camí.

El que si és molt important és mantenir un cert control sobre el conflicte i sobre la forma de superar-lo, ja que els conflictes són inevitables. Rivera D i Serrat A. Conflicte i escola. Col·lecció de Materials i tecnologies d'Organització i Gestió escolar, Barcelona 1993

Qüestions

- Quines són les causes que poden originar un conflicte?
- Diferència entre conflicte i crisi
- Què vol dir cooperar?
- Pots indicar algunes formes de "superar" els conflictes?
- Quin és el paper d'un mediador en un conflicte?

c) Causes bàsiques de conflicte:

"Existeixen a la naturalesa humana tres causes bàsiques de conflicte: primera, la concurrència; segona, la desconfiança; tercera, l'ansia de glòria.

La primera porta a que l'home sobrevalori la recerca dels guanys, la segona la seguretat i la tercera la fama. Els que es deixen dominar per la primera utilitzen la violència per apropiari-se altres homes o dones, fills i bestiar; els que per la segona, fan lo propi per defensar el que han aconseguit; i els que per la tercera, procedeixen d'idèntica manera davant menudències com una paraula, un somriure, una opinió discrepant o qualsevol altre signe de menyspreu bé directament contra ells mateixos o bé que suposi una ofensa contra els seus parents, amics, nació, ofici o el seu nom.

"D'això segueix, amb claredat palmària, que en les èpoques en les que els homes viuen en l'absència d'un poder general que els hi posi límit, es troben en un estat que es denomina guerra: en una guerra, a més, de tots contra tots".

Annemarie Pieper Ètica i moral. Una introducció a la filosofia pràctica.

Qüestions

- Segons l'autora quines són les causes bàsiques dels conflictes?
- Seguint el text pots fer un desplegament en forma d'esquema del que comporten aquestes causes i quines armes usen, etc..
- Pots assenyalar alguna influència important a l'opinió manifestada en el darrer paràgraf?

d) Conflictes

A les societats modernes, els conflictes més grans són els que tenen una base econòmica, però els altres tipus també són importants. En algunes societats, per exemple, diversos grups ètnics, lingüístics o religiosos concrets poden estar en conflicte amb la resta de la població, per sobre de qüestions culturals, educacionals o econòmiques. En les dues darreres dècades s'ha discutit molt sobre "l'abisme generacional" i el conflicte entre generacions, i sembla ser que aquest tipus de problemes va augmentant.

Molts dels conflictes econòmics no es produeixen entre classes sinó entre grups especials, com els professionals. En anys recents, fins i tot ha hagut conflictes ocasionats per exigències d'igualtat de drets per a les dones. D'altra banda, el conflicte urbano-rural potser ha disminuït en la major part dels països industrials en haver-se convertit en predominantment urbans, però en moltes societats continua vigent. Bottomore, dins de La sociedad actual.

Questions

- Fes un llistat dels conflictes que s'enumeren en aquest text i posa un exemple de cadascun
- Creus que n'hi ha d'altres tipus que aquest fragment no contempla? Pots posar algun exemple?

e)

Una societat humana molt desenvolupada i organitzada és una societat en que els membres individuals estan interrelacionats en una multiplicitat de diferents, intrincades i complicades maneres, a partir de les que comparteixen quantitat d'interessos socials comuns i, per una altra banda, es troben més o menys en conflicte, en relació amb nombrosos interessos que posseeixen individualment, o

que, contràriament, comparteixen entre sí només en grups petits i limitats. Els conflictes entre els individus, en una societat humana molt desenvolupada i organitzada, no són només conflictes entre els seus respectius impulsos primitius, sinó entre les seves respectives persones o personalitats, cadascuna amb la seva estructura social definida -intensament complexa i organitzada i unificada- i cadascuna amb una quantitat de diferents fases o aspectes socials i amb una quantitat de diferents d'actituds socials que la constitueixen. G.H. Mead Esperitu, persona i sociedad, pàg 319

Qüestions

- . Perquè, segons l'autor es donen conflictes en la societat humana?
- . Quina mena de conflictes s'apunten en aquest text?
- . Pots posar algun exemple de conflicte de "estructura social definida" i de "diferents actituds socials"?
- . Estàs d'acord amb el que diu l'autor?. Tant si és que si com si és que no digue's el per què.

e) Universalitat de la guerra

Després de reflexionar sobre la universalitat de la guerra, la més greu i preocupant expressió conflictiva entre els éssers humans, Abén Jaldún, el gran pensador social musulmà medieval, considera que hi ha quatre gèneres diferents de conflagració armada. La primera és la tribal que abraça també la lluita entre clans i famílies. La segona és la dels que viuen de l'expoliació i el robatori. La tercera és la "guerra santa" o religiosa. Finalment, la quarta és la dinàstica, de rebel·lió o secessió. (...). La guerra pot definir-se com aquell tipus de conflicte social que té lloc a través de l'organització d'una col·lectivitat amb l'objecte d'aconseguir la subjugació o destrucció física total o parcial dels membres d'altres col·lectivitats, amb vessament de sang. La guerra, és, doncs, una lluita mortal i organitzada (...) De tots els esforços que han fet els sociòlegs per comprendre la guerra de manera sistemàtica, el més destacat potser és el de Quincy Wright.(...) Segons Wright, la guerra depèn de quatre factors: a) la tecnologia, i en especial, la tecnologia militar; b) la llei; c) l'estructura social, en especial la de les unitats polítiques que la dominen en tribus, nacions, imperis; i d) la xarxa d'actituds i opinions. El conflicte armat pot ser desencadenat en qualsevol d'aquests nivells donat que es destrueix l'equilibri social general. S. Giner. Sociología

f) Qualitats del mediador

Algunes qualitats professionals i personals que faciliten el diàleg són: habilitat de diagnòstic i de comportament, actituds d'acceptació i capacitat per proporcionar ajut emocional.

En ocasions, acreditar la identitat professional apropiada i les qualitats personals del consultor pot ser part important de la seva tasca d'intermediari. Les discussions per separat entre el mediador i cadascuna de les parts poden servir de base per determinar les probabilitats que té el mediador de contribuir de manera positiva.

El poder que projecti el mediador i el coneixement general que tingui dels protagonistes i dels problemes són qualitats importants. Pel mediador és un avantatge no tenir poder sobre el futur de les parts, ja que així aquestes parts senten menys risc a l'enfrontar-se als problemes. (...) El mediador necessita un altre tipus de poder: la influència per seleccionar l'ambient, la composició del grup,

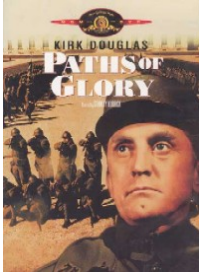
l'ordre del dia i la regulació de les fases. Un coneixement, almenys moderat, de les parts i dels factors fonamentals dels problemes sol ser un avantatge. Augmenta la credibilitat del moderador davant dels protagonistes i la probabilitat que les seves intervencions facin diana, també disminueix el temps que els protagonistes usen per parlar amb el mediador i això comporta que els implicats tinguin més possibilitats de parlar entre ells. però si el mediador coneix molt bé la situació, és difícil que els protagonistes no es malfiïn i pensin que té una opinió formada sobre el cas. R.E. Walton Conciliación de conflictos

Qüestions

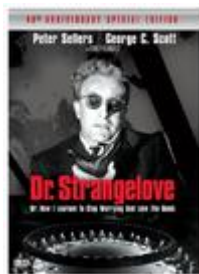
- Pots enumerar les qualitats més rellevants del mediador?
- Creus que un mediador és capaç de solucionar un conflicte?
- Tu tens les qualitats que semblen necessàries per a ser un bon mediador? Si és així explica per què i si és que no digue's quines creus que et falten? Les pots adquirir?

A. Films antibèl·lics

Proposem el visionat d'algun dels films antibèl·lics més coneguts i que es troben tant en format Video com DVD:

- *Senderos de gloria (Paths of Glory)*, 1957, USA. Dir. Stanley Kubrick.

- *Teléfono rojo, volamos hacia Moscú (Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb)*, 1964, R.U. Dir: Stanley Kubrick.

- *No man's land*, 2001, Bosnia. Dir: Danis Tanovic

- *El polvorín (Bure baruta)*, 1998, Coproducció europea. Dir: Goran Paskalievic.

- *Tiempo de amar, tiempo de morir, (A Time to Love and a Time to Die)* 1958, USA. Dir: Douglas Sirk.

I després de veure el film mantenir una conversa sobre les guerres. Ens podem ajudar per una colla d'exercicis i plans de discussió com ara aquests:

1. Exercici de conceptualització

Diferències i semblances entre:

- conflicte i Desacord
- Problema i Confrontació
- Atac i Enfrontament
- Hostilitat i Guerra
- Guerra defensiva i Guerra preventiva

2. Pla de discussió. Sobre les guerres

- 1) Trobaríem sempre raons per a barallar-nos?
- 2) Hi pot haver guerres per causes justes?
- 3) Es la millor manera de resoldre un conflicte?
- 4) Una guerra és evitable?
- 5) Hi ha bones raons per iniciar una guerra?
- 6) Hi ha raons suficients per a iniciar una guerra?

3. Sobre les conseqüències de les guerres

- La finalitat de la guerra justifica els mitjans?
- Els efectes que pot provocar la guerra poden ser pitjor que les causes que l'han originat?
- Les guerres són fets aïllats o impliquen conseqüències per altres països?
- Quines conseqüències de segur comportarà una guerra?
 - Quines probables?
 - Quines possibles?
- En aquest cas quina relació hi ha entre legal i moral? Entre legal i econòmic?
- Quines raons es donen per iniciar una guerra?
- Són bones aquestes raons?
- T'imagines quan costa (econòmicament parlant) una guerra)?
- Els pressupostos militars podrien ser útils per apaivagar causes humanitàries?
- Qui hi guanya quan hi ha una guerra?
- Què podem fer per evitar les guerres i propugnar la pau?

B. "EL GRAN DICTADOR "

Títol original: *The great dictator*

Direcció, producció i guió: Charles Chaplin (Estats Units, 1940)

Fotografia: Karl Struss i Roland Totheroh

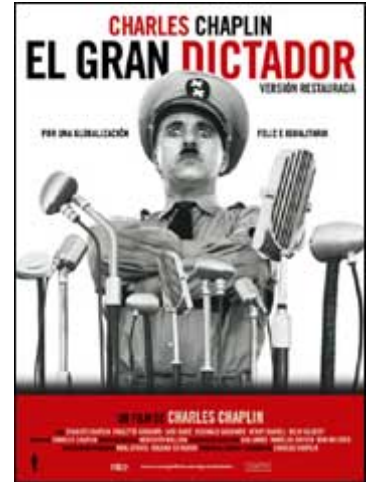
Música: Meredith Wilson i Charles Chaplin

Direcció artística: J. Russell Spencer

Muntatge: Willard Nico

Interpretació: Charles Chaplin (El barber jueu / Adenoid Hynkel, dictador de Tomania), Paulette Goddard (Hannah), Jack Oakie (Benzino Napaloni, dictador de Bacteria), Reginald Gardiner (Schulz), Henry Daniell (Garbitsch), Billy Gilbert (Herring), Maurice Moscovich (Senyor Jaeckel), Emma Dunn (Senyora Jaeckel), Bernard Gorcey (Senyor Mann).

Duració: 124 minuts

1. Escena del globus terraqui

- Identificar aquesta escena i fer-ne un comentari personal tenint en compte la possible actualitat que planteja la pel·lícula.

2. Discurs de Chaplin al final del film: El gran dictador

"Ho sento, però no vull ser emperador, no és el meu ofici. No pretenc governar ni conquerir a ningú. M'agradaria ajudar -si fos possible- a jueus i gentils, negres i blancs.

Tots desitgem ajudar-nos. Els humans som així. Volem viure per la necessitat dels altres i no per fer-los desgraciats. ¿Per què ens hauríem d'odiar o menysprear? En aquest món hi ha lloc per a tots. La Terra, que és generosa i rica, pot satisfer totes les nostres necessitats.

El camí de la vida pot ser el de la llibertat i el de la bellesa, però, tot i així, ens hem perdut. La cobdícia enverina l'ànima dels homes... aixeca murs d'odi en el món... ens està fent avançar envers la misèria i la mort. Hem creat l'època de la velocitat, però ens sentim enclaustrats. La

màquina que ens produeix l'abundància ens ha deixat a la penúria. Els coneixements ens han tornat escèptics; la nostra intel·ligència ens ha tornat obstinats i cruels.

Pensem massa i sentim poc. No necessitem màquines sinó humanitat. No necessitem intel·ligència sinó amor i tendresa. Sense aquestes virtuts tot és violència i es perd tot.

L'aviació i la ràdio ens han apropat més. La naturalesa d'aquests descobriments és una crida envers la bondat de l'home... a la fraternitat universal... a la unió de tots nosaltres.

En aquests moments la meua veu arriba a milions de persones de tot el món... milions de desesperats, homes, dones, nens... víctimes d'un sistema que tortura als humans i engarjola als innocents.

Als qui hem puguin escoltar els dic: "No us desespereu". La desgràcia que ens ha caigut al damunt no és res més que la cobdícia agonitzant... de l'amargor dels homes que tenen por del progrés humà. Els homes que odien desapareixeran i el poder que arravataven al poble serà retornat a aquest. I així, mentre morin persones, mai s'acabarà la lluita per la llibertat.

¡Soldats, no feu aquestes brutalitats... que us desvaloren... que us esclavitzen... que reglamenten les vostres vides... que regeixen els vostres actes, les vostres idees i els vostres sentiments! ¡Us obliguen a marcar el mateix pas, us sotmeten, us tracten com si d'animals es tractés i us utilitzen com carn de canó! ¡No sou màquines, sou homes! ¡I porteu l'amor de la humanitat en vosaltres! ¡No odieu, solament odien els que no es fan estimar... aquells que no es fan estimar i els inhumans!.

¡Soldats! ¡No lluiteu per l'esclavitud! ¡Lluiteu per la llibertat!. En el capítol 17 de Sant Lluc se'ns diu que el regne de Déu està dins l'home, no és d'un sol home o d'un grup sinó de tots els homes. ¡Està en el nostre interior! ¡Vosaltres, el poble, teniu el poder de prendre aquesta vida lliure i bella i fer-la una aventura meravellosa! ¡Per tant, en nom de la democràcia, utilitzem aquest poder! ¡Unim-nos! Llitem per un món nou... un món just que ens asseguri el treball i doni futur als joves i protecció als vells.

Prometent aquestes coses els malvats pujaren al poder. ¡Però ens han enganyat! ¡No compleixen allò que van prometre! ¡Mai ho compliran! Els dictadors s'alliberen esclavitzant al poble. ¡Llitem ara per alliberar al món, per derruir les fronteres, per acabar amb el luxe, l'odi, la prepotència! ¡Llitem per un món raonable, un món en què la ciència i el progrés ens portin a la felicitat! ¡Soldats, en nom de la democràcia, unim-nos!

Anna, ¿m'escoltes? ¡On siguis, aixeca els ulls! ¿Ho veus, Anna? ¡El sol trenca els núvols que s'escampen! ¡Sortim de la foscor i anem a la llum! ¡Entrem en un món nou, en un món millor, on els homes estaran per sobre de la cobdícia, de l'odi i de la brutalitat! ¡Mira cap a dalt, Anna! L'ànima dels homes ha aconseguit ales i ja comença a volar. Vola cap a l'arc de Sant Martí, cap a la llum de l'esperança. ¡Mira el cel, Anna! ¡Mira el cel!"

Comentari al text:

- A qui va dirigit el discurs?
- Com s'arriba a aquesta situació? (Si els nois i noies no han vist el film caldrà contextualitzar l'escena)
- Quina part del discurs t'ha impactat més?

- Quins aspectes trauries o quins afegiries?
- La crítica que fa és actual encara?
- Què es defensa en aquest discurs?
- Quina seria la frase o l'expressió que per a tu resumiria el que es diu en el discurs?
- Creus que pot ser adequat per moments històrics com aquest?